

פרוטקול מס' 123

מישיבת ועדת הכספים שהתקיימה
ביום רביעי, כ"ו באב תשל"ד
(14.8.74) בשעה 8.00.

נ כ ח ו:

חברי הועדה:
י. קרגמן - היו"ר
ע. אמוראי
א. אפרח
מ. ארנס
י. בדר
י. גולן
צ. גרשוני
ב.צ. חלפון
ש. לורנץ
א. מלמד
ע. פיינרמן
י. ש. פלומין
ג. פח
צ. קורן
ח. קורפן
נ. קצב

מוזמנים:
שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב
מר מר-חיים - מטעם מסחר ותעשייה
מר זהבי - מטעם מסחר ותעשייה

מר זנבר - נגיד בנק ישראל
מר שטיינברג - עוזר לנגיד

מזכיר הועדה - א. קרסנר
היועץ הכלכלי לועדה - א. נ. פלוג
היועץ המשפטי לועדה - ד"ר קיטרון

רשמה - ש. ברקה

סדר-היום:
1. ערבות מטעם המדינה לחברת פורטצ'סט
2. התוכנית להקפאת האשראי

- 1466 -

(נמקד) ביום 91834

1. ערבות מטעם המדינה לחברת פורצ'סטר

היו"ר י. קרגמן: אני מתכבד לפתוח את הישיבה.
כינסנו היום את הועדה מוקדם יותר
מן המתוכנן, לפי בקשת שר המסחר והתעשייה.

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:
אני מודה לחברי הועדה על הענותם
המהירה, לפי בקשתנו.

הועדה כבר דנה בעבר בפניה של
מפעל פורצ'סטר לקבל ערבות המדינה על הלוואה של 6 מיליון לירות.
הועדה החליטה שהיא מוכנה לתת ערבות המדינה עבור 3 מיליון לירות,
בחנאי שגם הבעלים עצמם יתנו סכום דומה. אנחנו הבאנו חשובה זו לבעלים,
חברת קייזר רוט, והם לא הסכימו. הם אמרו, שזוהי המדיניות של חברת-
האם שלהם, לא להשקיע במפעלים בחוץ-לארץ שנמצאים בקשיים. אם כך, אמרנו
להם: אולי תחפשו שותף שיהיה מוכן להכנס למפעל הזה. במשך חודש ויותר
החנהלו כל מיני גישושים ובדיקות. בינתיים הוצאו העובדים של המפעל
לחופשה. בסופו של דבר נמצא גורם שמוכן להיכנס למפעל: יהודי בשם
מצר מבעליו של מפעל רוגוז'ין. הוא הגיע להסדר עם קייזר-רוט, לפיו
יקבל שני שלישי של המניות ושליש ישאר בידי הבעלים הקודמים. הוא בדק
את המפעל, את המבונות, את העובדים, את אפשרויות השיווק, והודיע לי
שאיך לו ספק שיוכל להעלות את המפעל הזה על פסים. אמנם בחודשים הקרובים
עדיין יפסיד המפעל, אבל הוא מאמין בסיכוי של הענף, התהליך של הייצור
הוא בסדר, המוצר בסדר והעובדים בסדר, והוא מוכן להיכנס למפעל הזה.
לפי הערכתו הוא צריך 18 מיליון לירות, ולא 6 מיליון כפי שהעריך בעבר
קייזר רוט. אמנם, גם לבעלים הקודמים היחה תוכנית מימון יותר נרחבת,
אך ל-6 מיליון היה זקוק לסיוע שלנו.

ג. פת: האם הסכום הזה כולל את הדרוש
לקניית המניות?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב: כמו שכל אחד שקונה מפעל בפשיטת
רגל, גם הוא בוהאי שילם מעט מאד
חמורה המניות, אם כי היה צריך לקבל על עצמו את החובות וההתחייבויות;
לא אחלא אם לא שילם גרוש.

מאותם 18 מיליון שהוא זקוק להם
הוא מביא 9 מיליון הון משלו; עוד 3 מיליון הוא מביא הלוואות משלו,
3 מיליון כבר אושרו, בצורת ערבויות, על ידי ועדת הכספים, ועדיין חסרים
3 מיליון. ניסינו לבדוק אם אי-אפשר להסתפק בכך, אבל הוא לא מסכים.
הוא טוען שבמשך כמה חודשים הוא יצרך להפסיד - וזה נכון - אבל כדי
להעלות את המפעל על פסים הוא צריך לדעת שיש בסיס סביר.

כל זה היה כבר ברור לפני שלושה
שבועות, אבל הוא נתקל בקשיי נזילות של בנקים כדי לממש את הבטחונות
שלו ולקבל כסף על ה-6 מיליון שמעל הכספים שלו. הוא פנה אלי ואמר
שזה אבסורד, שבגלל נזילות לא יסחדר כל העניין. מגלל בעית ההקפאה, הבנקים
די צימצמו את ההלוואות; גם בגלל הבכי של ענף הטכסטיל הבנקים לא מוכנים
לתת לענף הזה. על אחת כמה וכמה שהגורמים האלה חברו יחד.

ג. פת: מנין ובאיזה תנאים הוא מקבל אותם 3 מליונים שלו, שהם מעל ל-9 מיליון?

מר חיים: יהיה לו רכוש של 20 מליון במפעל. הבנקים אומרים, שאחרי שהודיעו שהענף על סף התמוטטות, הם אינם מוכנים לקבל רכוש זה כערבות בלעדית. הוא גייס ערבות מבנקים אמריקאיים. הוא צריך לתת גיבוי להון השוטף שלו.

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב: "השורה החתונה" נראית כך: יש לו 9 מליון לירות שלו, מהון עצמי. כנגד 9 מיליון אלה אני מבקש שהמדינה תתן לו ערבות של 6 מיליון; על 3 מיליון מזה כבר נתנו ועכשיו צריך להוסיף עוד 3 מיליון. בהשוואה ל"גילגול הקודם": בקשנו 6 מיליון, ולא הייתה ערבות נגדית. כאן יש לנו השתתפות משלו בסדר גודל $1\frac{1}{2}$ לירות על כל לירה שלנו. הוא ממך 12 מיליון לירות עם בטוחות שלו, ואנחנו מתבקשים 6 מיליון על בטוחות שלנו. הוא מוכן לתת את כל הרכוש השוטף שלו כבטוחה, והרכוש הזה שווה 20 מיליון לירות, אבל הבנקים מוכנים לתת על זה רק 3 מיליון לירות.

ג. פת: בקשר לרכוש השוטף, אינני יודע אם יהיה על זה שיעבוד בלעדי, כי פורצ'סטר וודאי כבר עשה שיעבוד, באופן כללי, אם נכנס משקיע כמו רוג'וז'ין או מלצר, ומוכן לתת מחצית הסכום בכסף ועוד רבע בהלוואות עליהם הוא אחראי אישית - תמיד הייתה הגישה של הועדה חיובית, כלומר שהממשלה צריכה ללכת לקראתו. אני לא חושב שהמצב בענף הטכסטיל טוב, ובוודאי יש לנו ענין למנוע באשקלון התמוטטות. הייתי מציע לתת לממשלה "אור ירוק" והענין יזוז. אבל איך זה ייתכן שעד עכשיו היה מדובר על זה שנחוצים רק 6 מיליון לירות, ובינתיים מתברר שנחוצים 18 מיליון? או שהערכה הקודמת לא הייתה רצינית, או שמלצר מגזים.

ש. פלומין: אני חושב שההחלטה הקודמת שלנו בענין פורצ'סטר הייתה נכונה, ואני מציע לא לסטות מן הקווים הכלליים שבאו לידי ביטוי בהחלטה זו. קיבלנו ידיעה שהשקיעו בהשקעה המקורית בערך 7 מיליון לירות, ואשרנו להם ערבות על 3 מיליון כנגד 3 מיליון שלהם. אני מציע שנלך לפי אותו קריטריון: אם יש השקעה של 18 מיליון לירות, נאשר מתוך זה 23% בערבות שלנו. אנחנו במצב מגוחך: לפחות $\frac{1}{3}$ מן המניות נשארו בידי הבעלים הישנים, ויוצא שכלפי אותם אנשים אנחנו נוקטים במדיניות שונה, כי הרי הם ביקשו את אותם התנאים ולא קיבלו. אני מציע לאשר ערבות ל- $4\frac{1}{2}$ מיליון, וגם זאת כתנאי שקודם כל יובטחו 9 מיליון השקעה, ועוד כסכום הזה, כלומר $4\frac{1}{2}$ מיליון בערבות של גורם אחר.

י. בדר: אין קושי לקבל ערבות בוועדת הכספים אם המדובר במפעל הסדרותי. לבבי מפעל פרטי, הגישה היא בדרך כלל יותר שלילית מאשר חיובית.

אף פעם לא האמנתי שיש תועלת באוהה החלטה לאשר 3 מיליון לירות. היה לי ברור שאפשר לתת 6 מיליון לירות ואפשר לסרב בכלל, אבל אישור של 3 מיליון איננו פוטר כלום. מה שמענין אותי זה לא אם נאשר 3 מיליון או ששה מיליון, אלא מה הם הסיכויים של

המפעל לאחר שהדבר יסודר. אם צפוי לנו מה שקרה בבית-שאן, הרי זה דבר אחד; אם החלטה כזו יכולה להיות מפתח להבראת המפעל, זה ענין אחר.

ב. צ. חלפון: לי נראה שהוא לא יקבל את הצעת חבר-הכנסת פלומין. השאלה שלי היא כמה ערבויות נחננו למפעל הזה עד עכשיו והאם יש לנו פיקוח למה מיועדים אותם 18 מיליון לירות שהוא מדבר עליהם.

צ. גרשוני: אני בעד זה שנאשר את הערבות. מה שהיה היה, ועל ידי ההחלטה הזו אפשר לפתור את הענין.

אני חושב שלאחר המשא-ומתן הממושך הזה של משרד המסחר והתעשייה, יש אפשרות להשיג תנאים יותר טובים. אם הערבות הזאת לא תאושר, אני מניח שהמפעל עלול להיסגר, ולא זה הזמן לסגור מפעלים.

ש. פלומין: מהי הזמן - כשיש מיתון?

צ. גרשוני: צריך להתכונן, וצריך לזכור שבענינים כלכליים התורות ההלכתיות והמציאות אינם הינו-הך. אני חושב שועדת הכספים תיקח על עצמה אחריות יותר מדי כבדה, אם היא תגרום להתפוצצות הענין.

א. אפרת: ההחלטה שלנו עכשיו לא לתת ערבויות, היא הרבה יותר קשה אם תתקבל, מאשר הייתה קודם. כשנכנסו גורמים חדשים מידת הסיכון היא גבוהה, ובמיוחד שיש בענף זה התפחחות די דרמטית. אני לא מתייחס לערבות כאל כסף אבוד. אני חושב שאנחנו צריכים להוציא את המפעל הזה מן המיצר.

ע. אמוראי: הבעלים הקודמים, קייזר רוט, אמרו שהם מסדירים את הענין בסכום של 13 מיליון לירות, וביקשו ערבות על 6 מיליון לירות, הבעלים החדשים אומרים שצריכים 18 מיליון לירות, ומחר יבוא משהו אחר ויאמר שדרושים 30 מיליון לירות. מהו כאן העקרון הקובע לגבי גובה הערבות שלנו? אם אנחנו רוצים ללכת לפי הקו הקודם, צריך לאשר ערבות על 23% מן הסכום הכולל.

לדעתי, צריך לתת להם ערבות על עוד 3 מיליון לירות, אם זה דרוש להם.

נ. קצב: אני רואה את הסיכון שאנחנו עומדים בפניו אם לא הולכים לקראת הבקשה הזאת. לא הייתי רוצה לראות 400 מפרנסים מסחובבים ברחוב. מצד שני צריך גם לבדוק את הסיכון. כאן מדובר על בעלים אחרים והערבות היא שונה, ולכן אינני רואה טעם להתווכח על 1/2 מיליון לירות, אם הם מבקשים ערבות על עוד 3 מיליון נוספים.

היו"ר י. קרגמן:

הדבר שהרתיע אותנו מלאשר את בקשת הערבות הקודמת היה האיום של בעלי המפעל: אם המדינה לא תאשר את הבקשה, אנחנו סוגרים! מרוגוז'ין אנחנו לא שומעים את הטון הזה. אני בטוח שרוגוז'ין, אם יצטרך לעוד כסף יצליח לגייס אותו. לשם הקמת מפעל או לשם הבטחת קיומו, כדאי להגיש עזרה.

ד. קורן:

השאלה היא באיזה תנאים צריך לתת כסף.

מר מר-חיים:

מתוך 18 מיליון אלה הוא חושב לקבל 8 מיליון מן הקרן למימון הייצוא, 4 מיליון מהון חוזר לתעשיה, 2 מיליון כסף משלו ו-4 מיליון באשראי בנקאי רגיל. כאמור, יש כאן 2 מיליון לירוח השקעה עצמית והשאר ערבויות.

ג. פח:

הרי קרן הייצוא וקרן האשראי לתעשיה הם גם כן השקעות של הממשלה.

מר מר-חיים:

מתוך אותן 9 מיליון שהוא מביא, 2 מיליון יש לו במזומן והוא משקיע אותן במפעל; השאר הן ערבויות, שהוא יכול להפוך לכסף או להשאיל כערבויות. 3 מיליון נוספים הם ערבויות שהוא יכול לקבל מתוך המפעל, בגין נכסי המפעל. לכן אפשר לומר שכל אותם 9 מיליון ראשונים שציינתי, זהו בבחינת "כסף חיצוני" כלומר כסף שהאיש מביא איתו.

שר-המסחר והתעשיה ח. בר-לב:

ההבדל בין קייזר רוט ובין רוגוז'ין, הוא בזאת שקייזר רוט קנה את המפעל בתקופת גאות. הבעלים שלפני קייזר רוט לא הסתדרו ביניהם והמפעל היה בידי כונס. קייזר רוט השקיע 1.7 מיליון לירות ואנחנו שמחנו, משום שבארצות-הברית, קייזר רוט מייצר קונפציה מן הבדים שהמפעל מייצר בארץ. אחת הסיבות שהמפעל נכנס לצרות בשנה האחרונה, הייתה שקייזר רוט ייבא את מוצרי המפעל בארץ אליו, ומאחר שהמחירים בארצות-הברית נמוכים, הייצוא היה בהפסד. הבעלים החדשים איננו מתכוון לייצא דווקא לארצות-הברית, ולכן זה יתרון. שנית, רוגוז'ין קונה את המפעל בתקופת שפל. יש לנו עוד 4 מפעלים שמייצרים אותו מוצר. גם למפעלים ההם בעיות קשות, ואחד מהם, בדימונה, שמייצר אותו מוצר, עומד להיסגר. היתרון של פורצ'סטר כלפי האחרים הוא בזאת, שלפורצ'סטר מערכת ייצור חדשה, ואילו בדימונה עובדים עם מכונות בנות 13, והבעלים אומרים שלא כדאי להשקיע במכונות חדשות בתחום זה, אלא הם מתכוונים להתרכז באותו קטע של המפעל שהוא עדיין רווחי. כאן מציצים הבעלים החדשים להעלות את המפעל על פסים חדשים.

נשאלתי על דעתי, אך אני לא איש

טכסיל. יחד עם זאת, מאז שאני עוסק בשטח הזה אני יודע שיש תנודות. באופן בסיסי, השקפת העולם שלי אומרת, שאם המפעל בסדר, הציוד בסדר, הצוות בסדר והבעלים בסדר - תהיה זאת טעות טיפוסית להטביע אותו בתקופת שפל. אם הוא לא בסדר, כמו הבעלים הראשונים; או כמו הציוד הישן של דימונה - אין מנוס. במפעלי גיבור הייתה תקופת שפל לפני כשנה וחצי. הצעתי לוועדת הכספים לאפשר למפעל לממש את איגרות המעסיקים. לבסוף התברר שלא היה צורך. אבל עובדה היא שבתקופה שפל המפעל גיבור הצליח להחזיק את הראש על המים, כי המפעל ביסודו בריא. אין לי ספק שיהיו

- 6 -

עליות וירידות; אינני יכול לחתום שעם רוגוז'ין העסק יעלה על פסים. אבל אני רואה הבדל יסודי בין בעלים שאומרים "אנחנו לא מוכנים להסתכן בסנט אחד" ובין בעלים שאומרים "חנו לנו ערבות, ועל כל לירה שלכם אנחנו נותנים לירה וחצי".

ג. פת: ואם לא יצליחו לעשות ייצוא ב-8 מיליון לירות, איך יצא

החשבון שלהם?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב: ערבות נמזומן, זה למעשה אוחז דפר. אם הוא מכניס שני מיליון לירות במזומן ומגייס עוד 10 מיליון לירות בלי ערבות של המדינה או המפעל, זה בעיני בדיוק אוחה איכות של מזומן כאילו שהוא הכניס מזומן.

ג. פת: האם הוא גם יקמש מלווה מעסיקים?

מר מר-חיים: המפעל עדיין לא יכול לעשות זאת. הוא פתחיל לחיות מאפריל שנה שעברה כמפעל חדש.

שר-המסחר והתעשייה ח. בר לב: כאשר הצגתי בפניכם בעבר את הצנין, לא לחמתי על אותן 6 מיליון לירות, אמרתי לכם את כל האמת כפי שאני רואה אותה. כאשר נתקבלה ההחלטה כפי שנתקבלה, לא העליתי את זה עוד פעם, אלא קיבלתי זאת. אז המצב היה אחר. היום נכנס משהו לעסק הזה ברצונות ולא יהיה זה נכון מצד המדינה לעמוד על המקח בקשר לערבות של עוד מיליון יותר או פחות. הצעת חבר-הכנסת פלומין אינה פותרת את הבעיה ואני לא בעד זה. בניגוד לפעם הקודמת, הפעם יהיה בהחלט מוצדק לתת את הערכות על הסכום המבוקש, שם סיכוי סביר שהמפעל הזה יעלה על פסים, אם כי להחתיב אני כמובן לא יכול. אני יודע שסך הכל המפעל עומד על רגליים בריאות מבחינת הציוד, מבחינת צוות העובדים ומבחינת הבעלים שהם תעשיינים בסדר. אם הם נכנסים לענין ב-12 מיליון לירות, המדינה צריכה לקחת על עצמה ערבות של 6 מיליון לירות.

ג. פת: אני מבקש לקבל להבא אינפורמציה יותר מדוייקת. על יסוד מה שאמר לנו אתמול היושב-ראש, הבנתי שלא נצביע היום. נאמר לנו דבר אחר. נאמר לנו שההשקעה יותר גדולה.

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב: אם הוא מביא ערבות חיצונית שאיננה קשורה במדינה ולא משעבדת את המפעל, בעיני זאת השקעה.

ג. פת: ראינו כבר מה קרה בעפולה, כאשר גם כן אשהנו רק ערבות, וכאשר צריך היה לחפש את הבעלים ולתבוע מהם את התשלום, אי-אפשר היה למצוא אותם. לא אבקש דחיה, אף על פי שזה לא נראה היום כפי שזה היה נראה אמש. עובדה היא שהוא קונה מפעל בחצי חינם וגם את הכסף למימון

- 7 -

הוא מקבל חצי חינם, כי כל הקרנות שצייגה נותנים הנאי מימון זולים ביותר. אני לא חושב שהם יקחו את הכסף ויעשו איתו ספקולציה, ואני גם בדיעה שלא צריך לגרום להתמוטטות מפעל, אבל אני מאשר את הבקשה הזאת בלב כבוד. היה לנו יותר קל אילו האינפורמציה שנמסרה לנו אומול הייתה יותר מדוייקת.

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:
האינפורמציה הייתה נכונה. אין כל הבדל בין ערבויות וכסף מזומן.

ע. אמוראי:
עובדה היא שהמדינה מממנת בצורה זו או אחרת 13 מתוך 18 המיליון שלו. אין לי טענות ליושב-ראש, אבל השר בתחילת הישיבה היה צריך להגיד: הבעלים מביאים 9 מיליון, קזה 7 מיליון ממקורות של המדינה.

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:
כל המימון הזה, פרט לאוהם 2 מיליון, בא מבנקים ולא מאיתנו. אנחנו נדרשים רק לתת ערבות על 6 מיליון מתוך 18. הוא נותן ערבויות ל-12 הנותרים.

ש. פלומין:
אני מציע שקודם כל הבעלים ישקיעו 6 מיליון השקעה עצמית, ואחר כך 6 מיליון בערבות שלו ו-6 מיליון ערבויות המדינה "פרו פסו".

היו"ר י. קרגמן:
אני מציע שאנחנו נאשר ערבות המדינה ל-6 מיליון לירות, בחנאי שהבעלים החדשים ידאגו ל-9 מיליון לירות, ומאיזה בנק הוא לוקח את זה, זה לא עניינינו, זאת אחריותו של הבנק. מה שאנחנו צריכים לדרוש מהשר זה שהוא יבדוק היטב שאמנם אותם 9 מיליון לירות יהיו כסף על אחריותו של הבעל החדש. רק אז תינתן לו האפשרות לקבל 6 מיליון לירות נוספים, ואני חושב שלשר ככה בהור שאכן זה בסדר.

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:
הוא לא צריך להשקיע כרגע במכונות וציוד; הוא צריך להגדיל את הון המניות הנפרע; הוא צריך את הכסף כדי לעשות יצוא, על זה מגיע לו כמו לכל אחד אחר, מימון לייצוא. הבעיה היא הערבויות לבנקים. הוא נותן 9 מיליון: 2 מיליון במזומן, 7 מיליון בערבויות של בנקים מחוץ-לארץ; 3 מיליון הם בערבות של הרכוש השוטף של המפעל; שלמעשה שווה 20 מיליון; אנו נדרשים לתת ערבות ל-6 מיליון הנוותרים. 6 מיליון אלה כערבות, ניתן לו בחנאי שמול זה הוא ישקיע מכספו הוא (מזומנים או ערבויות חוץ שהוא מביא) 9 מיליון לירות ו-3 מיליון לירות מערבויות פנים כנגד הנכסים שלו - יחד 18 מיליון.

הצבעה

בקשת הערבות אושרה

2. חזו כנית להקפאת האשראי

היו"ר י. קרגמן:

אני רוצה לברך את הנגיד בנק ישראל. נשמע את ההחלטות שהתקבלו בענין האשראי, ואני גם רוצה להזכיר לנגיד שהוא חייב לנו תשובה על שאלת חבר-הועדה בקשר לחלוקת האשראי למטרות שונות.

צ. גרשוני:

קיבלנו אמנם תשובה, אבל רק על חופה קודמת, ולא עד עכשיו.

היו"ר י. קרגמן:

השאלה היא איך התחלק חצי המיליארד הנוסף.

מר זנבר:

הנושא עליו אני בא לדבר היום איננו "הקפאת האשראי" אלא "וויסות האשראי" מפני שהסך הכל הכולל של האשראי לא יצפא. מדובר על הכבדה ניכרת אשר יתכן כי התוצאה שלה תהיה הקפאה לעומת המצב בשעה שהחלטה תיכנס לתוקף. אולם סך הכל האשראי יתרחב; השאלה היא מי יהנה מזה. שנית, כתוצאה מן הצו שעוד מצט אסביה אותו, תהיה הקפאה ואולי גם הפחתה בהיקף האשראי שנותנים הבנקים, מכספם, באופן חופשי למטרות אלה או אחרות.

אפשר היה לדמות מדיניות זו

למה שעושה עכשיו הממשלה בחחום החקציב ובחחום הבנין: מקפאים פעילות מסוימת, מקצצים תוכניות בניה מסוימות, אבל איך זאת אומרת שהפעילות הכוללת בענף תצטמצם; רוצים שגורמי הייצור המרוחקים לענף זה יועברו לתת-ענפים מועדפיים. הוא הדבר בתקציב, זה מה שאנחנו עומדים לעשות.

אנחנו צהים לתופעה מדאיגה

שהאשראי החופשי, הניתן על ידי הבנקים החרחב במידה ניכרת ב-1974, ובמיוחד בחודש יוני של שנה זו. האשראי שבפיקוחנו הישיר החרחב במידה יותר סבירה. אפשר לומר כי האשראי החופשי של הבנקים, גזל מסוף דצמבר עד 3 ביולי ב-1550 מיליון לירות. זהו שיעור גידול של 35% מעל הרמה שהיתה בסוף דצמבר 1973. עתה הוא צומד על 6 מיליארד. צריך להשוות נתונים אלה למה שקרה באותה תקופה אשתקד. באותה תקופה גדל סוג זה של אשראי ב-560 מיליון לירות שהיו 15%, כלומר מ-3740 מיליון לירות ל-4300 מיליון לירות בתקופה שבין סוף דצמבר ל-3 ביולי 1973.

באותה תקופה של השנה גדל גם

האשראי המכוון, בקרנות ייצוא, לקרנות הון חוזר למיניהן, ב-543 מיליון לירות, שהם גידול של 17 1/2%. בשנה שעברה גדל האשראי המכוון ב-330 מיליון לירות באותה תקופה, שהם 14%. כדי שנוכל להעריך כל זה מבחינה כלכלית כוללת, צריך לראות שהגידול הכולל באשראי - כלומר סך הכל של שניהם יחד - היה השנה 28% ובשנה שעברה 14% באותה תקופה. באלה לא כללנו את האשראי במטבע זר. השאלה היא בכמה צריך היה לגדול האשראי הכולל, כדי שהאשראי זעזמו לא ייהפך גורם אינפלציוני, אם נתעלם מכל שאר התופעות במשק.

התוצר הלאומי הגולמי גדל בחצי שנה ראשונה בערך ב-20%, במחירים שוטפים. יש הבדל בין המחירים של התוצר הלאומי הגולמי ובין המחירים של מדד המחירים לצרכן. במונחים ריאליים, התוצר הלאומי הגולמי יגדל בערך ב-4% עד 5%. בחודש יוני גדל האשראי החופשי ב-556 מיליון לירות, והאשראי המכוון ב-162 מיליון לירות. חבר-הכנסת גרשוני שאל מי קיבל אשראי של 556 מיליון לירות בחודש האחרון, כלומר מ-5 ביוני עד 5 ביולי; הסטימטיקה שלנו עדיין לא יכולה לענות על השאלה הזאת לגבי האשראי החופשי. יש לנו סטימטיקה מפורטת רק לגבי האשראי המכוון, כי לגבי האשראי החופשי אנחנו צריכים לחכות לדיווחים של הבנקים שבאים יותר מאוחר, כאשר כבר ידוע למה השתמשו בכספים האלה.

יכולה להיות שאלה, כיצד יכול היה האשראי לגדול, כאשר בנק ישראל הוציא הוראות די מכבדות במשך כל התקופה, אתם זוכרים שבזמן המלחמה, וגם אחרי המלחמה, נקטנו במדיניות מוניטרית מאד מאד גמישה. היה צורך להזהים כסף לתקופה קצרה, ולנסות לקחת את זה בחזרה. ההזרמה נעשתה באמצעות מערכת הבנקים, והלקחה באמצעות מילווה חובה והפחתת סובסידיות. הלקחה היתה לעולם ועד, בשעה שהאשראי ניתן לתקופה מסוימת. במקביל לבך הפחתנו את הקנסות על הבנקים בענין הנזילות. השיעור הרגיל היה 10% עד 17% לפי עומק הגרעון. הקנס הופחת, באופן רטרואקטיבי מה-3 באוקטובר, לרמה של 5%. עשינו זאת, משום שאמרנו שאם המדיניות שלנו איננה מדויקת - ואיננה יכולה להיות מדויקת במצב מלחמה - יוכלו הבנקים להרחיב את האשראי, מבלי לשלם על זה קנס כבד. 5% קנס איננו גורם להם הפסד. ב-3 במאי 1974 עלו שוב הקנסות. לרמה של 10% עד 15%. זה יותר, למעשה, ממה שהיה קודם 10% עד 17%, כי הקנס איננו נחשב כהוצאה לצורך ניכוי מס. המשמעות בשפה של ריבית היא, ש-10% עכשיו הן יותר מ-10% קודם.

עומק הגרעון מוגדר בשתי צורות: משך הזמן שהיה לבנק גרעון גבוה, וגם לפי ההיקף של הגרעון עולה הקנס. שיעורי הקנסות נקבעים לפי שני מימדים אלה. ברור שבחקופה שהקנסות היו נמוכים, האשראי אמנם התרחב. הפרעונות של האשראי לזמן קצר והעלאת הקנסות מנעו את הגידול בחודש מאי. בחודש יוני באה קפיצה גדולה. ייתכן שזה היה בגלל הפקדות היבוא שבינתיים הוחלט לדרוש, או בגלל העובדה שבינתיים נכנסו הבנקים לגרעונות נזילות יותר גדולים. רמת הגרעונות כרגע עומדת על 50 מיליון לירות.

ב-3 ביולי קראנו לבנקים להתייעצות בענין זה. אמרנו שלא יכולים להשלים מבחינה כלכלית עם העובדה שהאשראי גדל כל כך. שניתן לא רוצים להשלים עם העובדה שגרעונות נזילות יהיו בהיקף כל כך גדול. המטרה שלנו איננה לגבות קנסות, אלא שהבנקים ימלאו את ההוראות הנזילות. אני לא יכול להוכיח שמהכסף שקיבלו באשראי חופשי אמנם קנו מטבע זר או נירות צמודים, אבל עובדה שיש קורלאציה גבוהה ביותר בין שתי התופעות האלה. כוונתי לרכישות חוקיות של מטבע זר, ואלה עלו מאד. בניגוד לשנה שעברה, כאשר הגוהם העיקרי לאינפלציה היתה המרת מטבע זר ללירות ישראליות, הרי ב-1974 היתה "המרה שלילית", כלומר

קנו דולרים בלירות ישראליות. בחקופה ינואר-יולי 1974 הגיעו רכישות הדולרים בלירות להיקף של 3640 מיליון לירות, שעה בחקופה המקבילה היתה המרה של 190 מיליון לירות. אמנם בחודש ינואר דיברו על פיחות והסובסידיות צומצמו, אבל גם אם ניקח את החקופה של פברואר-יולי, היתה המרה של 2800 מיליון לירות. זה היקף עצום, וממצב זה אפשר להסיק שבמידה לא מבוטלת אשם האשראי הבנקאי, אם כי אינני יכול להוכיח את זה.

השאלה היא לאיזה מטרות נעשו

הרכישות, כי כפי שאמרתי בהתחלה כל ההמרות הן חוקיות וכשרות במסגרת שעליה אני מדבר. קודם כל הפסיקו את האשראי שחושבי ישראל זכאים לקבל במטבע זר. במקום לקחת אשראי, משלמים במזומן תמורת דוקומנטים. אפשרות שניה היא שפורעים הלוואות שמועד פרעונם עוד לא הגיע. יש אפשרות שאת תמורת הייצוא יביאו ארצה יותר מאוחר. גם זאת פעולה חוקית. אנחנו לא מתערבים בזה אם היצואן מוכר תמורת מזומן או תמורת אשראי. אני רק יכול לציין שזו אחת הסיבות שאנחנו דורשים כל הזמן להעלות את הריבית בקרנות הייצוא. אם אנחנו לוקחים רק 6% ריבית מן היצואן והמתחרים שלו בחוץ-לארץ נאלצים לשלם 14% (באמריקה 12%, בגרמניה 13%) כדאי לו לעשות את ההתחרות הזאת על ידי מתן אשראי, ולאג דווקא על ידי הורדת המחיר. האחוז הנמוך של הריבית אצלנו דוחף את היצואן לתת אשראי סחוף-לארץ. כמובן שיש עוד סיבה לא להביא את הכסף מיד, וזה החשש משינוי שער המטבע. היום, כאשר הרזרבות יורדות, ספק אם אחוז הריבית הנמוך הוא שיטה נכונה של עידוד הייצוא, כי זוהי גם סן צורה של תוספת תמריץ ליצוא. אבל בכל אופן צריך להוזהר שהפעולה שלהם היא חוקית. קבענו שאם הריבית היא מעל ל-6 חודשים יש להעלות את השער וזה כבר הגיע ל-9%, אבל למעשה זו תוספת קטנה מאד.

הסברתי מדוע היה הכרח לנקוט

במדיניות זו. מה שאנחנו עושים כעת, זה למעשה חזרה על אותה שיטה שבה נקטנו ביולי 1973. אז הנהגנו לחקופה של 4 חודשים מדיניות שכל בנק שיתן אשראי של לירה אחת בצורת אשראי חופשי, חייב בחובת נזילות נוספת של לירה אחת לבנק ישראל. אם הוא לא נותן לירה זו לבנק ישראל, הוא חייב לשלם 10% קנס מעל לקנסות הקבועים שהזכרתי. כלומר, מגיע לקנס של 25% במקום 15% על האשראי השולי.

אמנם אנחנו מכבידים מאד על

הרחבת האשראי, אבל מצד שני מקלים על מערכת הבנקאות באופן מקביל על ידי הפחתת הגרעון הכולל שלהם. אנחנו מקטינים את הגרעונות ואח הקנסות שבעקבותיהם, על ידי כך שמצמצמים את חלקם של הבנקים במימון קרנות הייצוא, שממפנים גם מכספי בנקים וגם על ידי בנק ישראל. עד עכשיו היווה חלקם של הבנקים בקרנות הייצוא 35%, ומעכשיו צימצמו את חלקם ל-15%. זה משחרר לבנקים 340 מיליון לירות. אנחנו גם מפחיתים את חלקם בקרנות להון חוזר, מ-50% ל-30%. זה מקל עליהם ב-100 מיליון לירות בערך. נוסף לזאת אנחנו נותנים כ-5 מיליון לירות ניכיון משני לבנקים הקטנים שאינם יכולים להינות מן ההקלות שמגיתי קודם. הסיבה לכך יכולה להיות שאינם סוחרים מוסמכים במטבע זר, ולכן אינם יכולים להנות מהפחתת חלקם בקרנות הייצוא. בסך הכל אנחנו נותנים להם הקלות בהיקף של 450 מיליון לירות בערך. על ידי כך שבנק בקרן הייצוא

יצטרך לתת רק 15 לירות כדי לממן 100 לירות מעכשיו, ואת העמלות הוא מקבל על 100 לירות, יהיה לו אינטרס להשתתף במימון קרנות יצוא ובמימון קרנות הון חוזר מועדפות, ואת כל ההקפדות יעשה באשראי החופשי. בהודמנות זו העלינו את החשואה על הכסף הכבד שלו. עד עכשיו קיבלו על הכסף בקרנות יצוא 6.16%, ועכשיו יקבלו 18%.

האשראי החופשי, ברובו איננו חופשי.

י. בדר:

אני מדבר על אשראי בלתי מכוון.
ב"ז' רגון" שלנו אשראי חופשי זה

מר זנבר:

לא אשראי מכוון.

כל הדברים שהזכרתי בקשר לחובת הנזילות נכנסים לחוקף היום, ועל ידי כך הגרעון של הבנקים יצטמצם מ-850 ל-400 מיליון לירות. ואולם, מי שיכנס עכשיו לגרעון נוסף, ישלם קנס כבד ביותר. הפחתנו בצורה כזאת את הנטל על הבנקים, שיהיה להם אינטרס להשתתף בקרנות המועדפות. הכוונה שלנו כעת היא להרחיב את המימון בקרנות הייצוא. הסיכומים יבואו בימים הקרובים וזה יפורסם במחצית השניה של אוגוסט. היום אנחנו מממנים כך שהיבואן מביא דולר ואנחנו נותנים לו 4 לירות עבור הדולר; בסופו של דבר הם לא מקבלים 4.2 לירות, אלא מקבלים 6 לירות, ובענפים מסויימים אף יותר. הם טוענים - ואני מקבל את הטיעון - שאם בעבר היינו נותנים 4 לירות במקום 5.2 לירות הרי שעכשיו אנחנו נותנים 4 לירות במקום 6 לירות. אמנם יש הסכמה להגדיל את זה, אבל זה טרם סוכס. אנחנו נגדיל את חלקנו באשראי המכוון, ובענפים האחרים תהיה התייצבות ואי-גידול - לפי החלטת הבנקים. אני מאמין שתהיה אפילו הפחתה באשראי החופשי.

צה"ך להגיד משהו גם על מלווה מעסיקים.

א. אפרת:

לפני שבועיים בערך יסדנו קרן חלשה עם משרד המסחר והתעשייה, אשר מטרתה לאפשר לתעשיינים למכור (מבחינה כלכלית, כוונתי) את מלווה המעסיקים שלהם לבנק ישראל לתקופה מסויימת, ואחר כך לקנות את זה בחזרה. זה יאפשר להם לקבל אשראי בהיקף של 220 מיליון לירות, כלומר, אנחנו יכולים בדרך זו להזרים לתעשייה 220 מיליון לירות. הביצוע של ההסדר החדש הזה מתחיל עכשיו ממש. התעשייה תשלם בשביל האשראי הזה לפי התנאים של מלווה מעסיקים. אפשר לומר שהם מקבלים אשהאי צמוד, בתנאים של מלווה מעסיקים, למשך שנתיים. נתנו את אותה האפשרות גם לאגד ודן בהיקף של 35 מיליון לירות. אם בעל המפעל טוען שאין לו כסף לממן את המפעל, ומכרזתים אותו לקנות מלווה, הרי אני מציע לו להעביר לנו את המלווה וניתן לו מזומנים. אם הוא באמת זקוק לאשראי הזה, יש לו אפשרות לקבל מימון. אם הוא לא כל כך נקוק, הוא לא יביא לנו את המלווה. רק עכשיו מתחילים תעשיינים לבוא, ואפשר לומר שעד עכשיו נתנו בסך הכל 2 מיליון לירות. העניין הוא בכך, שאם הוא קונה מלווה מעסיקים, גם הריבית וגם ההצמדה נחשבים להכנסה פטורה, הוא רוצה שתהיה לו הכנסה פטורה של 35% לשנה. הוא צריך להיות במצב קשה כדי שירצה למסור את הניר הזה לבנק ישראל ולקבל תמורה באשראי. לפני החלטנו להכריח אותם למכור, אם כי מבחינה פורמלית זו לא מכירה.

3. גרשונני:

האם אתה מוכן לחת אפשרות זו גם למקטורים אחרים, לא יצרניים?

מר זנבר:

לא.

מה שחשוב הוא למנוע שיקבלו אשראי נוסף, על מנת לקנות גירות צמודים או מטבע זר. זאת הצעה שאי-אפשר לסרב לה, כי אם הוא באמת זקוק לאשראי, שלא יחזיק גירות צמודים.

באוגוסט אנחנו גם פותחים בדיון עם החקלאות, וזה בוודאי ירחיב את האשראי המכוון גם בחקלאות. לא ננהל את המשא ומתן הזה כאן. לכן אמרתי בראשית דברי שאני מדבר על ויסות אשראי ולא על הקפאת אשראי. אני רוצה לציין שהחלטות אלו הן חלק אינטגרלי של המדיניות הכלכלית הכוללת, אשר מטרתה היא למנוע התרחבות האשראי, ובמיוחד האשראי החופשי. אנחנו משוכנעים שהתרחבות האשראי היא שהביאה את הגידול ביבוא, את הרעת מאזן התשלומים השוטף, את הפגיעה ברזרבות, וכו' וכו'. אם אנחנו רוצים לפעול בכל התחומים היסודיים האלה, עצירת האינפלציה ושיפור מאזן התשלומים - חייבים לנקוט באמצעים מוגברים למניעת התרחבות האשראי. אין לי צל של ספק שהריבית החופשית תחייק. הריבית ליצואנים אולי תרד, כי הם יקבלו יותר מימון ב-6% בקרן לייצוא או בקרן להון חוזר. מי שלא עוסק ביצוא בכלל, הרי הריבית על המימון שלו תחייק; מי שעוסק גם בזה וגם בזה מצבו ישתנה לפי הפרופורציה בין פעילותיו. מי שאינו נהנה מאשראי מכוון ישלם יותר ביוקר. אני חושב שזה לא לשלילה. אם האינפלציה תצטמצם, תוכל גם הריבית להדת. בכל מקום בעולם הריבית יותר יקרה מאשר עליית המחירים. עד כמה שידוע לי אנחנו המדינה היחידה אשר בה זה אחרת. אנחנו מוכרחים ללחום באינפלציה, כי יש ציפיות לעלייה נוספת ואז יש ביקוש עצום לאשראי - כלומר אותם דברים שהם ההיפך ממה שדרוש למשק. לכן נדמה לי שהשיטה שבה נקטנו היא מאד מתחכמת, כי הבנקים לא ירצו לחת אשראי מתוך שיקולים שלהם. ראיתי הגחנות שהוציאו הבנקים לסניפים, ואני חושב שהם יצליחו אפילו לצמצם את האשראי אם באמת הם ילכו בדרך זו. אני מקווה שהמטרה הכלכלית העליונה, המלחמה באינפלציה ובהרעת מאזן התשלומים, אמנם תושג. כתוצאה מזה יבוא גם שיפור במצב הרזרבות ויצומצם שיעור האינפלציה.

י. בדר:

צירוקן ומטרתן של הגבלות האשראי הוא מניעת עליית אמצעי התשלום.

ואולם אמצעי התשלום אינם עולים.

שניה, הגבלות האשראי הבנקאי נוגעות רק לדרישות אשראי חדשות. הלקוחות הוותיקים של הבנקים הם בטוחים. כתוצאה מכך נוצרים עיוותים וקשיים נוספים דווקא לחלק היוזם שבמשק. הגבלת האשראי איננה מביאה להגבלת סך הכל האשראי במשק, אלא רק מייקחת את האשראי. ב-1973 הגיע היקף כל האשראי במשק ל-13 מיליארד לירות, מזה אשראי בנקאי פחות מ-3 מיליארד. הגבלת האשראי מביאה רק לייקורו, אבל לא לשינוי הלכבו, מכל הסוגים ומכל המקורות. הגבלות האשראי החופשי - אם הם לא "פרי פסו" במידה שווה להגבלת האשראי המכוון, רק מוספים עיוותים ומגבירים את משקלה של ההתערבות האדמיניסטרטיבית והבירוקרטיה במשק.

צריך לראות את היקף אמצעי התשלום והאשראי לא רק מבחינה כמותית נומינלית, אלא מבחינת כח הקניה הראלי. שגרון לחשוב שאם המחירים עלו מן ה-1 בינואר ביותר מ-30%, שפירוש הדבר שאם האשראי עולה ב-30%, זה מדוייק; אני מדבר על סך הכל האשראי ולא רק על אשראי בנקאי.

לכן ההגבלות האלה לשלושה חודשים רק יגרמו לערבוביה במשק, לעיוותים נוספים, לייקור האשראי לאלה שמקורות האשראי שלהם אינם מובטחים והם נאלצים לגייס אשראי ממקורות אחרים. המחיר שבנק ישראל והממשלה משלמים בעד הסכמת גורמים רבי השפעה לאותה ההקפאה, מתבטא כמובן באשראי המכוון. הנגיד ודאי יסכים איתי שהפער שהגענו אליו בתנאים של האשראי המכוון מול התנאים באשראי החופשי, הוא כזה, שמוכרח לגרום לעיוות מאד יסודי במשק.

מר זנבר: אני מסכים.

י. בדר: העיקר זה אמצעי התשלום. יש אשליה בציבור; חושבים ש"אשראי חופשי" זהו אשראי העומד לרשותו של המשק החופשי. אבל האשראי החופשי הולך לעיריות, למפעלים ממשלתיים וכו'; למשק הפרטי מגיע רק חלק קטן מהאשראי החופשי. אם יתחיל לחץ חזק על אשראי בנקאי לא מכוון, לא העיריות יסבלו, לא המוסדות הציבוריים ולא המפעלים הממשלתיים, אלא דווקא החלק האקטיבי ביותר של המשק הפרטי.

צ. גרשוני: אני מסכים עם הדברים האחרונים של חבר-הכנסת בדר. אנחנו צריכים להיות ערים למה שנקרה לסקטור היצרני בארץ בתקופה הזאת. המדובר בתקופה ארוכה למדי, שיכולים להיווצר בה דברים שיגרמו לקשיים גדולים. אם באים ואומרים שהצרכים הכלליים של המשק מחייבים שסך הכל האשראי לא יגדל, ואנחנו אפילו צריך לנסות לצמצם את האשראי הכולל, הבעיה היא האם הויסות ייעשה בכיוון הנכון. הכיוון הנכון פירושו, שבגבולות סך-כל האשראי למשק ינתנו יותר אמצעים לסקטור היצרני בתנאים מחיימים. צריך גם להבחין בין הצנפים בתוך המסגרת הכוללת של החקלאות ובתוך המסגרת הכוללת של התעשייה. אני חושב שבמצב הקיים צנפי הייצור נחנקים מחוסר אשראי. הנגיד יכול כמובן לומר "אז מדוע לא מביאים את מלווה המעסיקים אלינו?" אני מדבר על יצרנים שעוסקים בייצור בלבד, והם לא יכולים לשלם סכומים כאלה מבלי לסכן את עצם היכולת לעמוד בפעילות הכלכלית שלהם.

הוויסות זה ענין רציני מאד, ואינני יודע אם זה היה בכיוון הנכון. אנחנו לא יודעים למי הלך חצי מיליארד לירות. אני חושד שהכסף הזה עלה למישהו נורא ביוקר ועכשיו יעלה עוד יותר ביוקר, כי משלמים גם ריבית וגם קנס גבוה. מי שקונה דברים בתקופה האינפלציה תמיד משתלם לו; לגבי הייצור זה לא כך. יש פיקוח על מחירים, אין קפיצות כמו במגרשים או בשירותים.

הנתונים שקיבלתי היו עד 31 במרס 1974, ומחולקים לפי ענפים. חסרי נתונים עד 30 בספטמבר. מחברר שחקופה הזאת כל אחד מן הסקטורים האלה גדל. אחד הדברים הטובים שהגיד לימד אותנו היה שמדיניות מוניטרית מחייבת גמישות רבה. יש רק סעיף אחד, "שונות" שיש בו ירידה נומינלית בחקופה הזאת. אני לא יודע מה זה "שונות", אך זה בוודאי לא יכול להיות בענפי התעשייה או החקלאות. אני הייתי רוצה שחיה ירידה בשירותים, ירידה ב"שונות", יחיתה בבניה לפחות למשך חקופה מסוימת. ועדת הכספים צריכה להשפיע בכיוון זה על ידי דאגה רצינית שהקפאת האשראי לא תפגע בענפי הייצור. לפי דעתי משאירים בחוכמה הזאת יותר מדי חופש לבנקים עצמם. אני לא בטוח שהם ילכו בכיוון החיובי דווקא; תלוי מה יהיה המצב בשוק. יתכן שישתלם להם לשלם את הקנס, אם יקנו חמורת הכסף דברים שמשתלמים יותר.

היו"ר י. קהגמן: אני רוצה לבקש נתונים על גידול החוצר הלאומי הגולמי לעומת גידול החוצר התעשייתי.

א. אפרת: מה שלא יחשבו על המדיניות הכלכלית של הממשלה והמדיניות המוניטרית של בנק ישראל, אין זה מצדיק בשום פנים הכרזות כגון אלו של ריינר, וגם של מושביץ, על סגירת מפעלים ופיטורי פועלים. ריינר אמר שהוא יתן הוראות לסגור מפעלים ולפטר פועלים, ומושביץ אמר שמדיניות זו עלולה להביא למיחוז. אני אומר שהמדיניות הזאת שנקבעה לשלושה חודשים, אפשר אולי להתנווכח על 200 מיליון לכאן או לכאן מתוך פרסיה, אבל אי אפשר לרתום אליה את העגלה של מיתון. זה לא חינוכי, זה יוצר דעת קהל שלילית, זה יוצר דפרסיה ואי-אפשר להשלים עם אירה בזאת.

מר זנבר: בשנה שעברה עשינו אותו דבר ולא החמוטט אף מפעל במשך ארבעה חודשים.

א. אפרת: בוויכוח בין בנק ישראל לבין הבנקים צריך לשמור על כך שהמשק לא יפגע. יתכן שגם תוך אותם 90 יום צריך יהיה לחדש את השיחות. יכול להיות ויכוח על זה. הייתי הורש גם מבנק ישראל וגם מן הממשלה לשמור את היד על הדופק, ולא להיות דוגמטיים. הכוונה שלי לסלקטיביות בגישה לתביעות שונות ולפרולקטים שונים. בהור שאם יהיו שיחות עם התעשייה והחקלאות, צריך לקיים מגעים שוטפים; בבניה צריכה להיות הקפאה מסוימת. היצוא החקלאי (מחוץ להדרים) גדל ב-67% בשנה אחת, ובשביל זה צריך לעשות משהו במשק. צריכה להיות גישה סלקטיבית במסגרת המדיניות הזאת וצריך לבדוק כל ענין לעופו.

לגבי היצוא, צריך להיות קיאוס בין בנק ישראל לבין בנק למסחר ותעשייה. צריכה להיות יד מכוונת שקובעת את מיכסות היצוא. בכל הסקטורים לש נסיון "להקמיש" את הכלים, וצריך לכן להיות פיקוח.

אני תושב שהאשראי המכוון הוא כלי
בעל חשיבות ממדרגה ראשונה, ואסור לערער עליו. התעשייה היא הנהנית
העיקרית ממנו.

ש. פלומיץ: יש לי שתי שאלות. קודם כל אני רוצה
לדעת באיזו מידה מתכוונים לתח טיפ
לאותם אנשים אשר נתבקשו עכשיו להגדיל מסעמי בטחון את המלאי. יש
אנשים שנפגעו כתוצאה מהמדיניות הכלכלית (אני מתכוון לבניה) ונתבקשו
לתת קדימות לעבודות בטחוניות.

האם כתוצאה מזה שהוקטן חלק הבנקים
בקרנות היצוא, איך סכנה שהבנקים יקלו ראש ויהיו יותר מדי נדיבים
בהמעטת בטחונות לגבי קרנות יצוא?

ז. קצב: הראו לנו בטלויזיה תוכנית, שעקרה
בית לא יכולה לקחת אפילו 1000 לירות
הלואה מבנק. כמוכן שלא מדובר בכסף לצורכי ספקולציה, אלא על צרכיה
שלמשפחה הגילה שעלולה להיות זקוקה לכמה אלפי לירות לאיזה ענין
פתאומי. אני רוצה שנגיד הכנק בבטח שהמדיניות החדשה לא תפגע בצרכים
דחופים כאלה של משפחות שקירים.

הינ"ר י. קהגמן: הישיבה הבאה חתקיים ביום שישי בשעה
.11.00

ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 11.20